

Základy tela

Telo je obrovská skladačka zložená z 30 biliónov miniatúrnych dielikov nazývaných bunky. Bunky sú úhľadne usporiadané do tkanív a orgánov. Vo dne i v noci pracujú na tom, aby celé telo fungovalo tak, ako má.

Vnútro tela zvyčajne nevidíme, ale röntgenový prístroj nás dokáže presvietiť a vyhotoviť strašidelné snímky našich kostí a zubov.

Z ČOHO SA SKLADÁ TELO?

Ľudské telo sa skladá z tých istých chemických látok ako telá ostatných živých tvorov od bích až po veľryby. Stavebnými kameňmi všetkých látok sú prvky – čisté chemické látky, ktoré sa nedajú rozložiť na jednoduchšie látky. Celkovo jestvuje až 118 chemických prvkov, ale 99 percent ľudského tela tvorí iba šesť z nich. Najzastúpenejším prvkom v tele je kyslík, ktorý tvorí až dve tretiny našej hmotnosti, a na druhom mieste je uhlík tvoriaci 18,5 percenta našej hmotnosti.

Z množstva uhlíka v tele by sa dal vyrobiť diamant veľkosti futbalovej lopty.

STRUČNÉ FAKTY

Ľudské telo obsahuje aj malé množstvo zlata, ale na výrobu jedného zlatého prsteňa by sme potrebovali až 40 000 ľudí (plný futbalový štadión).

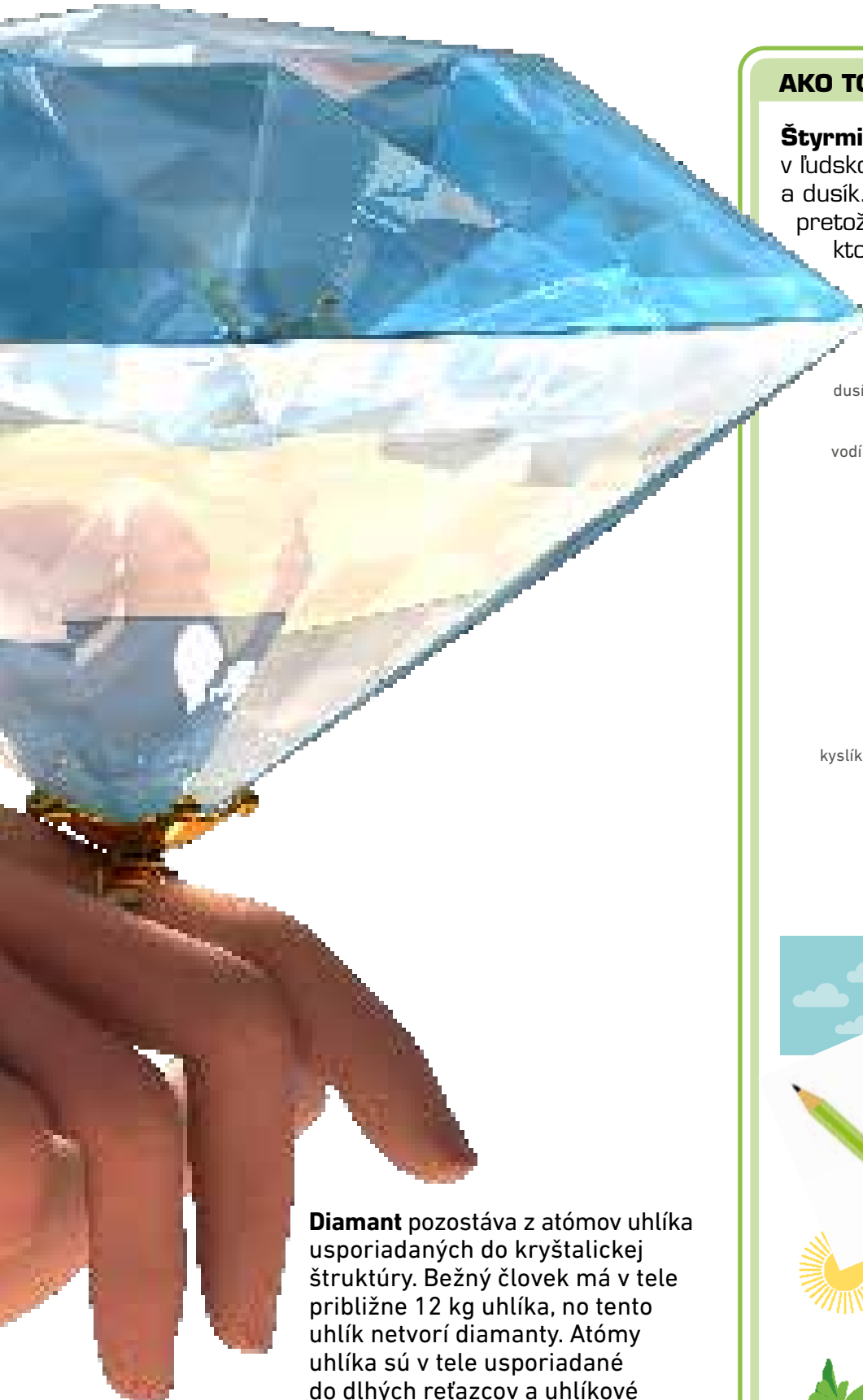

Z množstva železa v našom tele by sa dal vyrobiť 7-centimetrový klinec. Železo je potrebné na prenos kyslíka v krvi.

Väčšina prvkov, ktoré sú v ľudskom tele, vznikla v jadrách zanikajúcich hviezd.

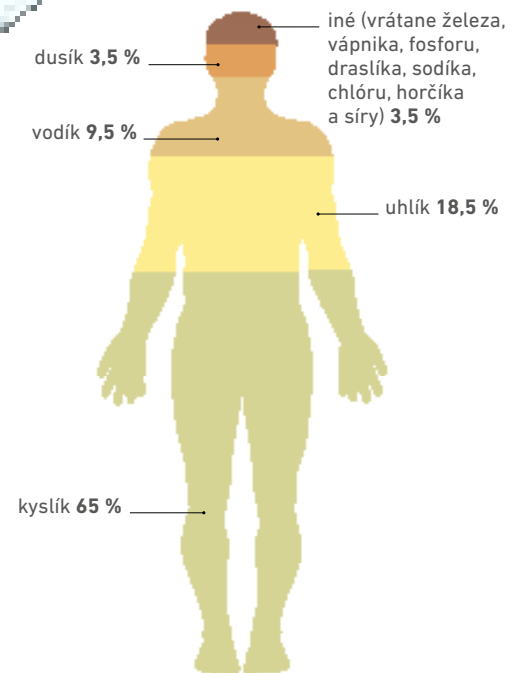

Diamant pozostáva z atómov uhlíka usporiadaných do kryštalickej štruktúry. Bežný človek má v tele približne 12 kg uhlíka, no tento uhlík netvorí diamanty. Atómy uhlíka sú v tele usporiadané do dlhých reťazcov a uhlíkové reťazce tvoria základ organických molekúl, ako sú bielkoviny, tuky, cukry a DNA. Uhlík je základom všetkých foriem života.

AKO TO FUNGUJE

Štyrmi najzastúpenejšími prvkami v ľudskom tele sú kyslík, uhlík, vodík a dusík. Kyslíka máme v tele najviac, pretože je súčasťou vody (H_2O), ktorá tvorí viac ako polovicu našej hmotnosti.

Kyslík pomáha bunkám získavať energiu. Tvorí 21 percent vzduchu.

Uhlík je prvok tvoriaci diamanty a tuhy v ceruzkách.

Vodík je najrozšírenejším prvkom vo vesmíre a skladá sa z neho aj Slnko.

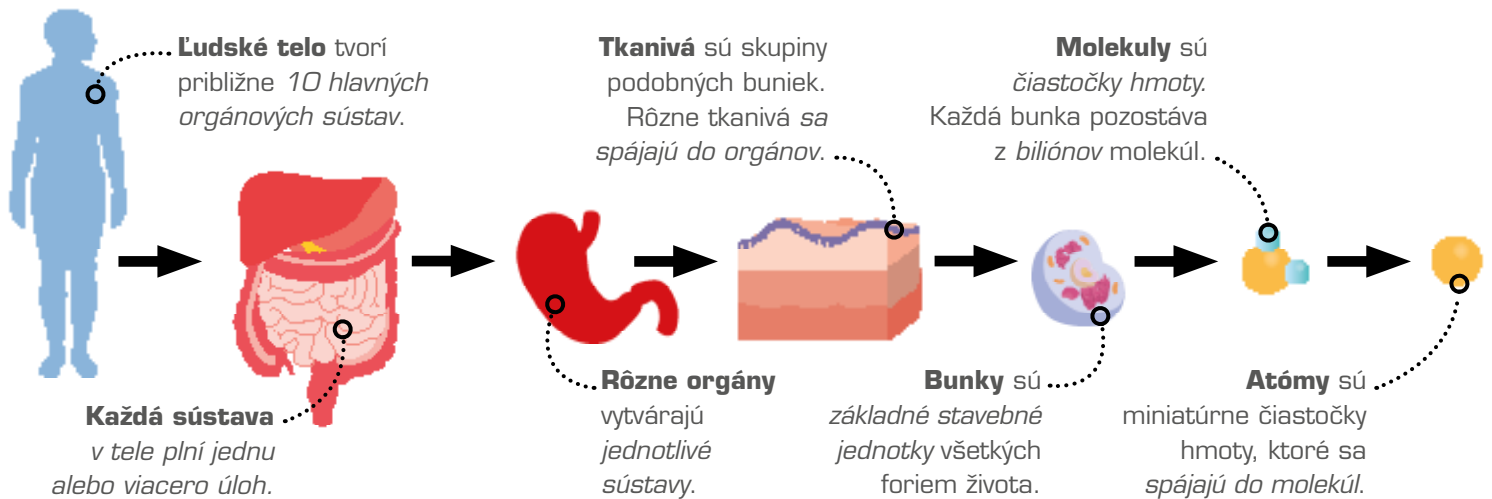

Dusík je nevyhnutný na tvorbu svalov a iných tkanív. Rastliny ho potrebujú na to, aby mohli rásť.

Fakty o tele

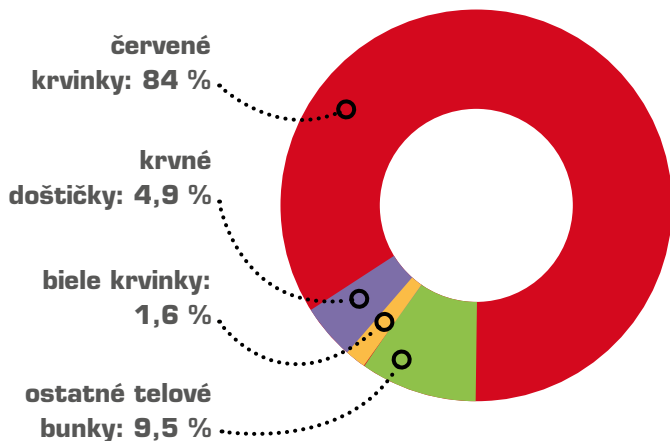
MENŠIE A MENŠIE

Ludské telo sa dá rozobrať na **menšie a menšie diely** ako **orgány, bunky a molekuly**. Skúmanie tela na rôznych úrovniach usporiadania nám pomáha lepšie porozumieť tomu, ako funguje.

BILIÓNY BUNIEK

Ludské telo sa skladá z **30 biliónov buniek** stoviek rôznych typov. **Drvivú väčšinu** z nich však tvoria krvinky. **Krvinky** v tele prepravujú životne dôležité látky, hoja rany a pomáhajú bojovať proti choroboplodným zárodkom.

AKO DLHO BUNKY ŽIJÚ?

Niektoré bunky nám **vydržia na celý život**, iné odumierajú už po pár dňoch a musia sa **nahradiť**. **Najkratšie** žijú bunky vo veľmi **usilovne pracujúcich** častiach tela, napríklad vo výstelke čriev.

Penguin
Random
House

Neuveriteľný svet

Original *It Can't Be True! Human Body!*
Copyright © 2021 Dorling Kindersley Limited;
A Penguin Random House Company
Translation © Nikoleta Račková, 2022

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2022

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Prvé slovenské vydanie

Vydalo vydavateľstvo Fragment v roku 2022
v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o., so sídlom
Mickiewiczova 9, Bratislava, Slovenská republika.

Číslo publikácie

Zodpovedná redaktorka Tatiana Floreková
Technická redaktorka Lucia Jurkovičová

Z anglického originálu *It Can't Be True! Human Body!*
vydaného vydavateľstvom Dorling Kindersley
Limited A Penguin Random House Company,
One Embassy Gardens, 8 Viaduct Gardens,
London, SW11 7BW, GB v roku 2021
preložila Nikoleta Račková.
Redakčná a jazyková úprava Diana Senecká
Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tlač TBB, a. s., Banská Bystrica

Cena uvedená výrobcom predstavuje
nezáväznú odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:
www.albatrosmedia.sk
eshop@albatrosmedia.sk
tel. č.: 02/4445 2046

ISBN

ALBATROS MEDIA

www.dk.com
For the curious

